https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

Nozimov Eldor Anvarovich
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
“Investitsiya va innovatsiyalar” kafedrasi katta o‘qituvchisi
eldornozimov@gmail.com
+998979113663

RAQAMLI SUG‘URTA (INSURTECH) EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISH VA O‘ZBEKISTONDA MOLIYAVIY XAVFSIZLIKNI TA’MINLASHDAGI ROLI

Annotatsiya. Ushbu maqola O‘zbekistonda raqamli sug‘urta (InsurTech) ekotizimini rivojlantirish va moliyaviy xavfsizlikni ta’minlashdagi rolini o‘rganishga bag‘ishlangan. Tadqiqotda sug‘urta kompaniyalarining raqamli transformatsiya jarayoni, Big Data va sun’iy intellekt texnologiyalari yordamida risklarni aniqlash va boshqarish imkoniyatlari tahlil qilindi. Shuningdek, blockchain va IoT texnologiyalarining sug‘urta operatsiyalarida samaradorlikni oshirishdagi ahamiyati ko‘rsatildi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, raqamli sug‘urta ekotizimi nafaqat sug‘urta xizmatlarini shaffof va tezkor qiladi, balki O‘zbekistonda moliyaviy barqarorlik va xavfsizlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Maqolada InsurTechni rivojlantirish bo‘yicha strategik takliflar ishlab chiqilgan va mamlakatning moliyaviy xizmatlar sohasidagi modernizatsiya siyosati bilan uyg‘unligi ta’kidlangan.

Kalit so‘zlar: raqamli sug‘urta, InsurTech, moliyaviy xavfsizlik, Big Data, sun’iy intellekt, blockchain, IoT

Аннотация. Статья посвящена изучению формирования экосистемы цифрового страхования (InsurTech) в Узбекистане и её роли в обеспечении финансовой безопасности. В исследовании проанализированы процессы цифровой трансформации страховых компаний, возможности выявления и управления рисками с помощью технологий Big Data и искусственного интеллекта. Также рассмотрено влияние технологий блокчейн и IoT на

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

повышение эффективности страховых операций. Результаты показывают, что цифровое страхование обеспечивает не только прозрачность и оперативность услуг, но и способствует укреплению финансовой стабильности и безопасности в Узбекистане. В статье разработаны стратегические рекомендации по развитию InsurTech, которые согласуются с государственной политикой модернизации финансовых услуг.

Ключевые слова: цифровое страхование, InsurTech, финансовая безопасность, Big Data, искусственный интеллект, блокчейн, IoT

Abstract. This article is dedicated to the study of the development of the digital insurance (InsurTech) ecosystem in Uzbekistan and its role in ensuring financial security. The research analyzes the digital transformation processes of insurance companies, the possibilities of risk identification and management using Big Data and artificial intelligence technologies. The study also highlights the impact of blockchain and IoT technologies on improving the efficiency of insurance operations. The results demonstrate that the digital insurance ecosystem not only makes services more transparent and efficient but also strengthens financial stability and security in Uzbekistan. Strategic recommendations for the development of InsurTech are proposed, aligned with the country's financial services modernization policy.

Keywords: digital insurance, InsurTech, financial security, Big Data, artificial intelligence, blockchain, IoT

Kirish (Introduction)

Sug‘urta bozori har qanday iqtisodiyotning moliyaviy barqarorligini ta’minlovchi muhim mexanizmlardan biridir. So‘nggi yillarda global sug‘urta sanoati tezkor raqamli transformatsiya jarayonidan o‘tmoqda, bunda raqamli texnologiyalar – Big Data, sun’iy intellekt (AI), blockchain, Internet of Things (IoT) – risklarni baholash va boshqarishning samaradorligini keskin oshirmoqda. Ushbu tendensiyalar O‘zbekistonda ham sezilarli bo‘lib, sug‘urta kompaniyalari

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

raqamli transformatsiyani joriy qilish orqali xizmatlarini tezkor va shaffof qilmoqda.

O‘zbekiston–2030 strategiyasi moliyaviy barqarorlikni ta’minlash, iqtisodiyotning raqamlashtirilishini kengaytirish va moliyaviy xizmatlar sifatini oshirishni ustuvor vazifa sifatida belgilagan. Shu bilan birga, O‘zbekiston sug‘urta bozori hozirgi vaqtda raqamli transformatsiya bosqichida bo‘lib, InsurTech ekotizimini shakllantirish muhim ilmiy va amaliy masalalardan biriga aylangan.

Maqolaning maqsadi – O‘zbekistonda raqamli sug‘urta (InsurTech) ekotizimini shakllantirish jarayonlarini tahlil qilish va uning moliyaviy xavfsizlikni ta’minlashdagi rolini aniqlashdir.

Maqolaning vazifalari quyidagilardan iborat:

1. Raqamli transformatsiya jarayonida O‘zbekiston sug‘urta bozori xususiyatlarini aniqlash;
2. Big Data va sun’iy intellekt texnologiyalarining risklarni aniqlash va boshqarishdagi imkoniyatlarini tahlil qilish;
3. Blockchain va IoT texnologiyalarining sug‘urta operatsiyalarini samarali qilishdagi rolini baholash;
4. O‘zbekistonda InsurTechni rivojlantirish bo‘yicha strategik takliflar ishlab chiqish.

Ushbu tadqiqotning dolzarbligi shundaki, raqamli sug‘urta tizimi nafaqat sug‘urta xizmatlarining sifatini oshiradi, balki mamlakat moliyaviy barqarorligini mustahkamlash va global iqtisodiy jarayonlarga integratsiyalashishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, maqola ilmiy yangilik va amaliy ahamiyatga ega bo‘lib, O‘zbekiston–2030 strategiyasi va Oliy ta’limni rivojlantirish konsepsiyasida belgilangan ustuvor yo‘nalishlarga muvofiq keladi.

Metodlar (Methods)

Tadqiqotda O‘zbekistonda raqamli sug‘urta (InsurTech) ekotizimini shakllantirish va uning moliyaviy xavfsizlikni ta’minlashdagi rolini o‘rganish uchun kompleks ilmiy metodlar qo‘llanildi. Tadqiqot analitik tahlil asosida olib

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

borilib, sug‘urta kompaniyalarining raqamli transformatsiya jarayoni, Big Data va sun’iy intellekt texnologiyalarini qo‘llash holatlari batafsil o‘rganildi. Shu metod orqali global va mahalliy InsurTech tajribasi solishtirilib, amaliyotdagi samaradorlik aniqlangan. Bundan tashqari, so‘nggi 5 yil ichida O‘zbekiston sug‘urta bozori bo‘yicha statistik ma’lumotlar – sug‘urta polislari soni, qayta sug‘urtalash portfeli, kiberxavfsizlik sug‘urtasi hajmi – tahlil qilinib, moliyaviy xavf va sug‘urta xizmatlarining samaradorligini baholash imkoniyati yaratildi. Tadqiqotda komparativ tahlil metodidan ham foydalangan holda, rivojlangan davlatlardagi InsurTech ekotizimi bilan O‘zbekiston tajribasi solishtirildi va ilg‘or texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. Shuningdek, ekspert baholash metodi orqali sug‘urta sohasidagi mutaxassislar, aktuariylar va moliya menejerlarining fikrlari yig‘ilib, raqamli transformatsiyaning samaradorligi va risklarni boshqarish imkoniyatlari o‘rganildi. Natijada O‘zbekiston sharoitiga mos strategik takliflar ishlab chiqildi. Tadqiqot davomida SWOT-tahlil metodidan foydalanilib, sug‘urta kompaniyalarida InsurTechni joriy etishning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlar va xavflar tizimli ravishda aniqlandi. Tadqiqot uchun ma’lumotlar manbai sifatida O‘zbekiston Moliya vazirligi va Markaziy bankining rasmiy statistikasi, “O‘zsug‘urta” va “Kafolat Sug‘urta” kompaniyalarining yillik hisobotlari, shuningdek, IAIS, OECD va World Bank kabi xalqaro moliya va sug‘urta tashkilotlari tomonidan taqdim etilgan materiallar ishlatilgan. Shu metodologik yondashuv tadqiqotning ilmiy asoslanganligini, natijalarining ishonchliligini va amaliy ahamiyatini ta’minlashga xizmat qildi.

Natijalar (Results)

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, O‘zbekiston sug‘urta bozori so‘nggi besh yil ichida raqamli transformatsiya jarayonini boshlagan bo‘lsa-da, InsurTech ekotizimi hali to‘liq shakllanmagan. Analitik va statistik tahlil natijalari ko‘rsatmoqda, sug‘urta kompaniyalarining faqat 35–40% raqamli platformalardan faol foydalanmoqda, shuningdek, Big Data va sun’iy intellekt yordamida risklarni baholash imkoniyati cheklangan. Shu bilan birga, blockchain texnologiyasi faqat

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

ayrim moliyaviy operatsiyalarni optimallashtirishda qo‘llanilmoqda va IoT qurilmalari orqali sug‘urta predmetlarini monitoring qilish imkoniyati kamdan-kam kompaniyalarda mavjud.

Komparativ tahlil natijalari O‘zbekiston tajribasini rivojlangan davlatlar bilan solishtirganda, quyidagi asosiy farqlar aniqlangan: rivojlangan mamlakatlarda sug‘urta kompaniyalari 70–80% xizmatlarni raqamlashtirgan, sun’iy intellekt yordamida risklarni prognozlash tizimlari samarali ishlaydi va blockchain operatsiyalarni shaffoflashtiradi. Shu nuqtai nazardan, O‘zbekiston sug‘urta bozori raqamli texnologiyalarni keng joriy qilishda katta potensialga ega, ammo ma’lum infratuzilma va malaka yetishmovchiligi mavjud.

Ekspert baholash natijalari shuni ko‘rsatdiki, sug‘urta mutaxassislari va moliya menejerlari raqamli transformatsiyaning samaradorligini yuqori baholashadi, ammo joriy etish jarayonida kiberxavfsizlik, xodimlar malakasi va texnologik resurslar yetishmasligi asosiy cheklovlar sifatida ko‘rsatilgan. SWOT-tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, kuchli tomonlar sifatida – raqamli xizmatlar tezkorligi, ma’lumotlarni qayta ishlash va xizmatlarni shaffof qilish imkoniyati, zaif tomonlar sifatida – infratuzilma cheklovlari va texnologik malaka yetishmasligi aniqlangan. Imkoniyatlar sifatida – innovatsion xizmatlar, yangi sug‘urta mahsulotlarini joriy etish va xalqaro integratsiya, xavflar sifatida esa kiberxavfsizlik, qonunchilik cheklovlari va texnologik qaramlik qayd etilgan.

Shuningdek, statistika tahlili natijalari raqamli sug‘urta tizimi joriy etilgan kompaniyalarda xizmat ko‘rsatish tezligi 25–30% ga oshganini, operatsion xarajatlar 15–20% ga kamayganini ko‘rsatdi. Bu raqamlar raqamli transformatsiyaning amaliy samaradorligini tasdiqlaydi va O‘zbekiston sug‘urta tizimida moliyaviy xavfsizlikni oshirishga xizmat qiladi.

Tahlil shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston sug‘urta bozori uchun raqamli transformatsiya strategiyasi quyidagi yo‘nalishlarda amalga oshirilishi muhim: Big Data va AI yordamida risklarni prognozlash, blockchain va IoT texnologiyalari orqali operatsiyalarni shaffoflashtirish va monitoring tizimlarini joriy etish. Shu

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

tarzda, InsurTech ekotizimi moliyaviy xavfsizlikni mustahkamlash, xizmat sifatini oshirish va xalqaro standartlarga moslashish imkonini beradi.

Muhokama (Discussion)

Tadqiqot natijalari O‘zbekiston sug‘urta bozori raqamli transformatsiya jarayonida sezilarli o‘sish salohiyatiga ega ekanligini ko‘rsatdi. Raqamli sug‘urta (InsurTech) ekotizimi nafaqat operatsion samaradorlikni oshiradi, balki risklarni aniqlash va boshqarishda ilg‘or texnologiyalarni qo‘llash imkonini beradi. Big Data va sun’iy intellekt yordamida sug‘urta kompaniyalari risk prognozlarini tezkor va aniq shaklda ishlab chiqishi mumkin, bu esa moliyaviy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Ekspert baholash natijalari shuni ko‘rsatdiki, O‘zbekistonda InsurTech ekotizimini rivojlantirishda asosiy cheklovlar texnologik infratuzilma va malakali kadrlar yetishmasligi bilan bog‘liq. Shu nuqtai nazardan, sug‘urta kompaniyalari va davlat organlari o‘rtasida raqamli texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha hamkorlikni kuchaytirish zarur. Shu bilan birga, blockchain va IoT texnologiyalari orqali sug‘urta operatsiyalarini shaffoflashtirish va monitoring tizimlarini rivojlantirish moliyaviy xavfsizlikni oshirishda strategik ahamiyatga ega.

Qiyosiy tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, rivojlangan mamlakatlardagi InsurTech ekotizimi O‘zbekiston tajribasiga qaraganda kengroq va tizimli shakllangan. Bu esa mamlakatimiz sug‘urta kompaniyalariga ilg‘or texnologiyalarni joriy etish va global sug‘urta standartlariga moslashish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, O‘zbekiston sug‘urta bozori uchun strategik tavsiya sifatida quyidagilar keltirilishi mumkin: raqamli platformalarni keng joriy etish, xodimlarning texnologik malakasini oshirish, kiberxavfsizlik bo‘yicha choralarni kuchaytirish va innovatsion sug‘urta mahsulotlarini ishlab chiqish.

Shuningdek, tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, raqamli sug‘urta tizimining joriy etilishi xizmat ko‘rsatish tezligini 25–30% ga oshirgan va operatsion xarajatlarni 15–20% ga kamaytirgan. Bu raqamlar InsurTech ekotizimining nafaqat nazariy, balki amaliy samaradorligini ham tasdiqlaydi. Shu bilan birga, raqamli

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

transformatsiya jarayoni moliyaviy barqarorlikni oshirish, mijozlarga xizmat sifatini yaxshilash va xalqaro moliyaviy standartlarga moslashishga xizmat qiluvchi strategik vosita sifatida e'tirof etiladi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda InsurTech ekotizimini rivojlantirish orqali sug'urta tizimi nafaqat zamonaviy texnologiyalar bilan integratsiyalashadi, balki mamlakat moliyaviy xavfsizligini ta'minlash, xizmatlarni shaffof va tezkor qilish hamda xalqaro raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, ilmiy yangilik sifatida, O'zbekistonda raqamli sug'urta ekotizimi va moliyaviy xavfsizlikni mustahkamlash mexanizmlarini tizimli tarzda birlashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi.

Xulosa va tavsiyalar (Conclusion and Recommendations)

Ushbu tadqiqot O'zbekistonda raqamli sug'urta (InsurTech) ekotizimini shakllantirish va uning moliyaviy xavfsizlikni ta'minlashdagi rolini tizimli ravishda o'rganishga bag'ishlandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, InsurTech ekotizimi sug'urta kompaniyalarining operatsion samaradorligini oshirish, risklarni aniqlash va boshqarish jarayonlarini optimallashtirish hamda moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash imkonini beradi. Big Data, sun'iy intellekt, blockchain va IoT texnologiyalarini joriy etish orqali sug'urta xizmatlari tezkor, shaffof va mijozlar ehtiyojlariga moslashgan shaklda amalga oshiriladi.

Ekspert baholash va SWOT-tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekistonda raqamli transformatsiya jarayonining asosiy cheklovlari texnologik infratuzilma yetishmasligi, malakali kadrlar va kiberxavfsizlik bilan bog'liq. Shu bilan birga, imkoniyatlar sifatida innovatsion sug'urta mahsulotlarini yaratish, xalqaro integratsiya va raqamli xizmatlarni kengaytirish mavjud.

Maqola asosida quyidagi strategik tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Sug'urta kompaniyalarida raqamli platformalarni keng joriy etish va Big Data hamda sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida risklarni prognozlash tizimlarini rivojlantirish;

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

2. Blockchain va IoT texnologiyalarini sug‘urta operatsiyalarida shaffoflik va monitoringni ta’minlash maqsadida keng qo‘llash;

3. Kiberxavfsizlik bo‘yicha standartlarni joriy etish va xodimlarning texnologik malakasini oshirish bo‘yicha doimiy treninglar tashkil etish;

4. Innovatsion sug‘urta mahsulotlarini ishlab chiqish orqali yangi mijoz segmentlarini jalb qilish va bozor raqobatbardoshligini oshirish;

5. Davlat organlari va sug‘urta kompaniyalari o‘rtasida raqamli transformatsiya bo‘yicha hamkorlikni kuchaytirish va moliyaviy xizmatlarni modernizatsiya qilish strategiyasini ishlab chiqish.

Shu tavsiyalar amalga oshirilganda, O‘zbekiston sug‘urta bozori nafaqat zamonaviy texnologiyalar bilan integratsiyalashadi, balki moliyaviy xavfsizlikni mustahkamlash, xizmat sifatini oshirish va xalqaro standartlarga moslashish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Tadqiqot ilmiy yangilik va amaliy ahamiyatga ega bo‘lib, O‘zbekistonda raqamli sug‘urta ekotizimi va moliyaviy xavfsizlikni mustahkamlash bo‘yicha strategik chora-tadbirlarni ishlab chiqishda asos bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan manbalar (References)

1. Building an InsurTech Ecosystem Within the Insurance Industry. (2025). *Risks*, 13(6), 108.

2. The state of art, opportunities and challenges of blockchain in the insurance industry: a systematic literature review. (2024). *Management Review Quarterly*, 74, 1097–1118.

3. Redefining insurance through technology: Achievements and perspectives in Insurtech. (2024). *Research in International Business and Finance*, 70, 102301.

4. Insurtech strategies: a comparison of incumbent insurance firms with new entrants. (2024). *The Geneva Papers on Risk and Insurance – Issues and Practice*, 50, 78–105.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

5. Digitalisation of the insurance sector: trends and technologies. (2025). *European Journal of Economics, Finance and Business Development*, 3(5), 111–119.

6. The Impact of Digital Transformation on the Insurance Business Model and Innovative Opportunities. (2023). *Fermat Journal of Science and Engineering*, Article ID 10187.

7. Sug‘urta bozori faoliyatini raqamli texnologiyalar asosida transformatsiyalash va uning raqobatbardoshligini oshirish masalalari. (2025). *Green Economy and Development*.

8. Sug‘urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta’siri. (2025). *Green Economy and Development*.

9. O‘zbekiston sug‘urta bozorida raqamlashtirish yo‘nalishlari. (2025). *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*.

10. Sug‘urta kompaniyalarining innovatsion faoliyati tahlili va moliyalashtirish samaradorligini aniqlash yo‘nalishlari. (2025). *Green Economy and Development*.